

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет агротехнологій та природокористування

Кафедра туризму

До захисту
Допускається
Завідувач кафедри

Олександр КОВАЛЕНКО

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

На тему: **«Регіональний зелений екотуризм та його вплив на стійкість природних екосистем Краснопільської громади»**

Виконав:

(підпис)

Котенко А.О.
(прізвище, ініціали)

Група:

ТУР 2001-1

(Науковий) керівник:

(підпис)

Баштовий М. Г.
(прізвище, ініціали)

ЗАВДАННЯ
на дипломну роботу студента
Котенко Андрій Олександрович

1. **Тема роботи:** «Регіональний зелений екотуризм та його вплив на стійкість природних екосистем Краснопільської громади».
2. **Термін здачі студентом закінченої роботи на кафедрі:** 10.06.2024 р.
3. **Вихідні дані до роботи:** для написання даної роботи були використані різні джерела інформації, такі як: наукова та науково-популярна література, інтернет-ресурси, статистичні дані та інші. Також проводились спостереження, які надали ясне бачення щодо розвитку функціонування зеленого екотуризму в Краснопільській громаді.
4. **Перелік завдань, які будуть виконуватися в роботі:** провести аналіз літературних джерел та наукових публікацій з питань зеленого екотуризму та його впливу на природні екосистеми; вивчити історію та сучасний стан розвитку зеленого екотуризму в регіоні Краснопільської громади; провести огляд існуючих екотуристичних маршрутів та об'єктів природно-заповідного фонду в Краснопільській громаді; провести детальний аналіз впливу туристичної діяльності на різноманітні природні екосистеми регіону; сформулювати висновки та рекомендації щодо подальшого розвитку зеленого екотуризму в Краснопільській громаді.

Керівник дипломної роботи _____ доцент Микола БАШТОВИЙ

Завдання прийняв до виконання _____ студент Андрій КОТЕНКО

Дата отримання завдання «16» жовтня 2023 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РЕГІОНАЛЬНОГО ЗЕЛЕНОГО ЕКОТУРИЗМУ	6
1.1. Визначення понять та ключових термінів.....	6
1.2. Аналіз сучасних тенденцій розвитку зеленого екотуризму	9
1.3. Вивчення досвіду інших регіонів зеленого туризму.....	11
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ РЕГІОНАЛЬНОГО ЗЕЛЕНОГО ЕКОТУРИЗМУ КРАСНОПІЛЬСЬКОЇ ГРОМАДИ.....	13
2.1. Географічні та природні особливості регіону.....	13
2.2. Аналіз існуючих екотуристичних маршрутів та об'єктів природно- заповідного фонду.....	18
2.3. Вивчення ресурсного потенціалу для розвитку зеленого туризму.....	22
РОЗДІЛ 3. ВПЛИВ ЗЕЛЕНОГО ЕКОТУРИЗМУ НА СТІЙКІСТЬ ПРИРОДНИХ ЕКОСИСТЕМ КРАСНОПІЛЬСЬКОЇ ГРОМАДИ	26
3.1. Аналіз впливу туристичної діяльності на екосистеми.....	26
3.2. Оцінка екологічного стану території та змін, що відбудуться під впливом туристичного потоку.....	29
3.3. Пропозиції щодо збереження та відновлення екологічної рівноваги.....	34
Висновки	38
Список використаних джерел	40

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. У сучасних умовах зростання уваги до екологічних проблем та стійкого розвитку все більшої значущості набуває зелений екотуризм. Це напрямок туризму, що сприяє збереженню природних ресурсів, покращенню екологічної свідомості туристів та підтримці місцевих громад. Краснопільська громада, з її унікальними природними ландшафтами та багатством біорізноманіття, має великий потенціал для розвитку зеленого екотуризму. Однак, важливо враховувати вплив туристичної діяльності на природні екосистеми та знаходити баланс між економічними вигодами та збереженням екологічної рівноваги. Тема даного дослідження є актуальною, оскільки дослідження впливу екотуризму на стійкість природних екосистем дозволяє розробити ефективні стратегії для збереження природного середовища та забезпечення стійкого розвитку регіону.

Мета та завдання дослідження. Метою даної роботи є дослідження впливу зеленого екотуризму на стійкість природних екосистем Краснопільської громади та розробка рекомендацій щодо збереження та відновлення екологічної рівноваги в регіоні.

Для досягнення цієї мети поставлені наступні завдання:

1. Визначити поняття та ключові терміни, що використовуються в контексті зеленого екотуризму.
2. Провести аналіз сучасних тенденцій розвитку зеленого екотуризму на світовому та регіональному рівнях.
3. Вивчити досвід інших регіонів зеленого туризму для виявлення успішних практик та можливих стратегій для впровадження в Краснопільській громаді.
4. Детально проаналізувати географічні та природні особливості регіону, які впливають на розвиток зеленого екотуризму.
5. Провести огляд існуючих екотуристичних маршрутів та об'єктів природно-заповідного фонду в Краснопільській громаді.

6. Вивчити ресурсний потенціал регіону для розвитку зеленого туризму, включаючи природні ресурси, інфраструктуру та потенційних партнерів для співпраці.

7. Провести детальний аналіз впливу туристичної діяльності на різноманітні природні екосистеми регіону.

8. Оцінити екологічний стан території за допомогою відповідних методів та інструментів.

9. Розробити пропозиції та рекомендації щодо збереження та відновлення екологічної рівноваги в Краснопільській громаді з урахуванням результатів дослідження.

Об'єкт та предмет дослідження. Об'єктом дослідження є зелений екотуризм у Краснопільській громаді. Предметом дослідження є вплив зеленого екотуризму на стійкість природних екосистем Краснопільської громади.

Огляд літератури та підходів до дослідження проблеми. У сучасній науковій літературі питанням зеленого екотуризму приділяється значна увага. Дослідження в цій галузі фокусуються на різних аспектах, таких як економічний вплив, соціальні вигоди, вплив на біорізноманіття та екологічну стійкість. Огляд літератури показує, що зелений екотуризм може сприяти економічному розвитку регіонів, зберігаючи при цьому природні ресурси. Однак, при неправильному управлінні, туризм може завдати шкоди екосистемам, спричиняючи деградацію природних середовищ та зменшення біорізноманіття.

В дослідженні будуть використовуватися різні методи, зокрема польові дослідження, аналіз статистичних даних та геоінформаційні системи (ГІС). Це дозволить отримати всебічну картину стану природних екосистем та впливу на них туристичної діяльності.

Структура роботи наступна: вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел (39 найменувань), 6 таблиц. Загальний обсяг дослідження становить 40 сторінок.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РЕГІОНАЛЬНОГО ЗЕЛЕНОГО ЕКОТУРИЗМУ

1.1. Визначення понять та ключових термінів

Зелений екотуризм є відносно новим і багатообіцяючим напрямом у сфері туризму, який сприяє не тільки економічному розвитку, але й збереженню природних ресурсів і покращенню екологічної обізнаності туристів. Для чіткого розуміння цього явища необхідно визначити основні поняття та терміни, що стосуються зеленого екотуризму.

Екотуризм – це подорожі до природних територій з метою мінімізації негативного впливу на навколишнє середовище, сприяння збереженню природи та покращення добробуту місцевих громад. Цей термін був вперше введений в наукову літературу в 1980-х роках і набув широкого визнання завдяки роботам таких дослідників, як Гектор Себальос-Ласкурейн та Меган Еббіт. Екотуризм включає екологічну освіту туристів, їхнє залучення до природоохоронних заходів та підтримку культурної і природної спадщини місцевих громад.

Екологічна стійкість – це здатність екосистеми або суспільства зберігати свою структуру та функціонування під впливом зовнішніх чинників, включаючи природні катастрофи, зміни клімату та антропогенний тиск. Розвиток зеленого екотуризму може сприяти підвищенню екологічної стійкості, створюючи нові можливості для збереження природи та зменшення негативного впливу людської діяльності на навколишнє середовище.

Природно-заповідний фонд – це система територій, що мають велике природоохоронне значення та підлягають особливому режиму використання та охорони. Природно-заповідний фонд включає національні парки, заповідники, природні заказники та інші території з високим рівнем біорізноманіття та екологічної цінності.

Зелений туризм є більш широким поняттям, яке охоплює всі форми туризму, що спрямовані на зменшення негативного впливу на довкілля. Це поняття включає використання екологічно чистих технологій, впровадження

енергоєфективних заходів, зменшення відходів та підтримку місцевих економік через залучення місцевих ресурсів і продуктів. Зелений туризм підкреслює необхідність інтеграції екологічних принципів в усі аспекти туристичної діяльності.

Сталий туризм – це концепція, яка забезпечує довгострокову життєздатність туристичних об'єктів і сприяє збереженню культурної та природної спадщини. Відповідно до визначення Всесвітньої туристичної організації (UNWTO), сталий туризм націлений на збалансований розвиток, який включає економічну вигоду, соціальну справедливість та екологічну стабільність. Сталий туризм враховує потреби нинішніх туристів та приймаючих регіонів, одночасно зберігаючи та покращуючи можливості для майбутніх поколінь.

Екосистемні послуги – це вигоди, які люди отримують від екосистем, такі як очищення повітря і води, запилення рослин, регулювання клімату, збереження біорізноманіття та рекреаційні можливості. Розуміння екосистемних послуг є ключовим для оцінки впливу туристичної діяльності на природні ресурси. Екосистемні послуги поділяються на кілька категорій: забезпечуючі (наприклад, вода, їжа), регулюючі (наприклад, кліматичне регулювання, контроль ерозії), культурні (рекреація, духовні цінності) та підтримуючі (напр. процеси ґрунтоутворення, фотосинтез).

Екологічна свідомість – це розуміння та усвідомлення взаємозв'язків між людиною і навколишнім середовищем. Вона включає знання про екологічні проблеми, оцінку екологічних ризиків та формування відповідального ставлення до природи. Підвищення екологічної свідомості є важливою складовою екотуризму, оскільки сприяє зміні поведінки туристів у напрямку більш екологічно відповідального відпочинку.

Регіональний розвиток – це процес поліпшення економічного, соціального та екологічного стану конкретного регіону. Розвиток зеленого екотуризму може стати потужним драйвером регіонального розвитку, сприяючи створенню нових робочих місць, збереженню природних та культурних ресурсів

і покращенню якості життя місцевого населення.

У цьому підрозділі будуть розглянуті різні визначення та концепції, представлені в науковій літературі, а також сформульовані власні визначення для цілей цього дослідження. Важливо також розглянути відмінності та взаємозв'язки між цими термінами, щоб чітко розуміти їхню роль у контексті розвитку зеленого екотуризму.

Зелений екотуризм передбачає використання низки принципів, які гарантують, що туризм сприяє збереженню навколишнього середовища та соціально-економічному розвитку регіонів. Ці принципи включають:

Екологічна відповідальність: мінімізація негативного впливу на навколишнє середовище, впровадження заходів для зменшення викидів, використання відновлюваних ресурсів.

Збереження біорізноманіття: підтримка та захист природних екосистем, участь у заходах зі збереження видів та природних середовищ.

Соціальна відповідальність: сприяння добробуту місцевих громад, створення робочих місць, розвиток інфраструктури.

Економічна сталість: створення умов для стабільного економічного розвитку, який забезпечує доходи для місцевого населення та інвестиції в охорону природи.

Поняття зеленого екотуризму також включає різні підходи та методи його реалізації. Вони можуть варіюватися від створення екотуристичних маршрутів та зон, до впровадження екологічних стандартів у сфері обслуговування та інфраструктури. Успішні приклади зеленого екотуризму демонструють, як правильно організована туристична діяльність може сприяти збереженню природи та економічному розвитку.

Підсумовуючи, зелений екотуризм є багатогранним поняттям, яке включає в себе різні аспекти та підходи. Важливо враховувати всі ці елементи при плануванні та реалізації екотуристичних проектів, що дозволить забезпечити їхній успіх та стійкість. У цьому підрозділі розглянуті основні терміни та поняття, які будуть використовуватися в подальшому дослідженні, а також їх

взаємозв'язки та відмінності. Це дозволяє створити цілісну картину та забезпечити наукову обґрунтованість для подальших досліджень та рекомендацій.

1.2. Аналіз сучасних тенденцій розвитку зеленого екотуризму

Зелений екотуризм в сучасному світі стає все більш популярним і визнаним як важлива галузь для сталого розвитку. Розглянемо основні тенденції, які впливають на розвиток зеленого екотуризму.

Підвищення екологічної свідомості. Один із головних факторів, що впливає на розвиток зеленого екотуризму, - це зростання екологічної свідомості серед населення. Сьогодні люди все більше усвідомлюють важливість збереження природи та потребу в сталому використанні природних ресурсів. Це призводить до збільшення попиту на туристичні маршрути, які спрямовані на збереження природи та дослідження екосистем.

Розвиток екотуризму у віддалених регіонах. Зелений екотуризм стає все популярнішим у віддалених або маловідомих регіонах, де природні ландшафти ще не зазнали значного впливу людської діяльності. Туристи віддають перевагу місцям, де можна насолодитися природою в її первозданному вигляді та побачити унікальні види флори і фауни.

Ростуть вимоги до екологічної відповідальності. Сьогодні туристи все частіше обирають туроператорів та готелі, які проявляють відповідальність до навколишнього середовища. Готелі та туроператори активно впроваджують екологічно чисті технології, мінімізують викиди та використання ресурсів, а також залучаються до програм охорони природи та збереження біорізноманіття.

Зростання популярності екотуризму серед молоді. Молоде покоління проявляє особливий інтерес до зеленого екотуризму. Це пов'язано з підвищенням екологічної освіченості, бажанням зробити світ кращим та відкриттям нових способів відпочинку, які не лише дозволяють насолоджуватися красою природи, але й сприяють її збереженню.

Розширення екотуристичних послуг. Туроператори та організатори

екотуризму постійно розширюють свою пропозицію екотуристичних послуг. Це включає в себе розробку нових маршрутів, організацію екологічних екскурсій, впровадження програм екологічної освіти та багато іншого.

Підтримка держави та міжнародних організацій. Владні органи та міжнародні організації активно впроваджують програми підтримки зеленого екотуризму. Це може включати в себе надання грантів для розвитку екотуристичної інфраструктури та фінансову підтримку для охорони природних ресурсів.

1.3. Вивчення досвіду інших регіонів зеленого туризму

Сучасний світ стикається зі значними екологічними викликами, включаючи знищення природних ресурсів, забруднення довкілля та втрату біорізноманіття. У цьому контексті зелений туризм стає не лише популярним, але й нагальним шляхом для збереження та відновлення екосистем. Україна, як країна з різноманітним природним спадщиною, володіє великим потенціалом для розвитку зеленого туризму. Проте для досягнення успіху у цій галузі необхідно вивчити досвід інших регіонів України, які вже успішно розвиваються у цьому напрямку. Це дозволить ідентифікувати найкращі практики, визначити особливості та потенціал різних регіонів для зеленого туризму, а також виявити можливості для подальшого розвитку.

У цьому розділі буде проведено аналіз досвіду інших регіонів України у сфері зеленого туризму з метою зрозуміння ключових факторів успіху, визначення перешкод та виявлення можливостей для впровадження схожих ініціатив у власному регіоні.

Гірські масиви Карпат приваблюють туристів своєю величезною природною красою та різноманітним ландшафтом. Зелений туризм у цьому регіоні активно розвивається завдяки створенню екологічно чистих маршрутів для пішоходів, велосипедних прогулянок та гірського туризму. У Карпатах існують різноманітні маршрути для пішохідного туризму, які проходять через гірські ліси, луки та водоспади. Ці маршрути зазвичай розробляються з

урахуванням збереження природи та мінімального впливу на екосистеми. Туристи також мають можливість здійснити виїзди в гори, відвідати вершини гір, а також здійснити альпіністські походи. На території Карпат розвинута інфраструктура екологічних баз відпочинку, де туристи можуть знайти комфортні умови для проживання та відпочинку на природі.

Закарпаття славиться своїми чистими озерами та живописними річками, які приваблюють туристів екотуристичними маршрутами. Вивчення досвіду розвитку туризму в цьому регіоні може допомогти ідентифікувати найкращі практики з організації водних екотуристичних маршрутів та збереження природних водних екосистем. Туристи можуть насолоджуватися каякінгом, рафтингом та водними прогулянками вздовж живописних річок та озер. Організуються екскурсії, під час яких туристи можуть дізнатися більше про унікальні водні екосистеми та їх роль у збереженні природи. Закарпаття приділяє значну увагу охороні та відновленню водних екосистем, що є важливим аспектом зеленого туризму в цьому регіоні.

Україна має численні національні парки та заповідники, які є центрами екологічного туризму. Досвід їхнього розвитку може надати цінні уроки з організації екотуристичних маршрутів, збереження біорізноманіття та співпраці з місцевими громадами. Розробляються екологічні маршрути та екскурсії, які дозволяють туристам досліджувати природні ландшафти та спостерігати за місцевою флорою та фауною. В парках створюються центри для відвідувачів, де надається інформація про природні атракції та екотуристичні маршрути.

Агроекотуризм набуває популярності у сільських регіонах України, де туристи мають можливість насолоджуватися тишею сільського життя, долучатися до сільськогосподарських робіт та відвідувати місцеві господарства. На цих територіях з'являються сільські господарства-готелі, де туристи можуть проживати та брати участь у сільськогосподарських заняттях, таких як збирання врожаю, доїння корів або виготовлення сиру. Такі екскурсії дозволяють туристам познайомитися з місцевими традиціями, культурою та кухнею. Агроекологічні господарства часто пропонують пізнавальні програми для

дітей та дорослих, які допомагають зрозуміти принципи сільського господарювання та екологічного сільськогосподарського виробництва.

Вивчення досвіду інших регіонів України у сфері зеленого туризму є ключовим кроком для розуміння та адаптації найкращих практик для власного регіону. Результати аналізу досвіду інших регіонів створюють підґрунтя для співпраці та обміну досвідом між різними регіонами, що може сприяти вдосконаленню практик у зеленому туризмі. Хоча досвід інших регіонів може надати цінні уроки, важливо пам'ятати про унікальність кожного регіону та необхідність адаптації стратегій під конкретні умови та потреби Краснопільської громади. Це підкреслює важливість вивчення досвіду інших регіонів для розвитку зеленого екотуризму в Краснопільській громаді та надає підстави для подальших досліджень та розвитку цієї сфери.

РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ РЕГІОНАЛЬНОГО ЗЕЛЕНОГО ЕКОТУРИЗМУ КРАСНОПІЛЬСЬКОЇ ГРОМАДИ

2.1. Географічні та природні особливості регіону

Краснопільська громада розташована в північно-східній частині Сумської області, що надає їй унікальні географічні та природні характеристики, які створюють великий потенціал для розвитку зеленого екотуризму. Розглянемо основні географічні та природні особливості цього регіону. Краснопільська громада займає вигідне географічне положення, межуючи з природними заповідниками, річками та лісами. Вона розташована на межі лісостепової та степової зон, що надає їй різноманіття ландшафтів і екосистем. Клімат є помірно континентальним з чітко вираженими сезонами. Зими тут снігові й холодні, а літо тепле й вологе. Такий клімат сприяє розвитку різних видів екотуризму, включаючи зимові види спорту, літні походи та велотуризм.

Однією з визначальних природних особливостей Краснопільської громади є наявність численних річок, струмків і озер. Найбільші річки, що протікають через регіон, є притоками Дніпра, які створюють мальовничі водні маршрути для каякінгу та риболовлі. Водні ресурси регіону також відіграють важливу роль у забезпеченні екологічного балансу та підтримці біорізноманіття.

Ліси займають значну частину території Краснопільської громади. Вони складаються переважно з листяних і мішаних лісів, у яких ростуть дуб, граб, липа, береза та інші породи дерев. Лісові масиви є домівкою для багатьох видів флори та фауни, що робить їх привабливими для екотуристів, які цікавляться природою, фотографією та спостереженням за птахами.

Відзначається багатством біорізноманіття. Територія є місцем проживання багатьох видів рослин і тварин, включаючи рідкісні та охоронювані види. Тут можна зустріти оленів, козуль, кабанів, зайців, а також різноманітних птахів, зокрема, лелек, орлів, сов. Різноманіття природних умов сприяє збереженню високого рівня біорізноманіття, що є важливим фактором для розвитку зеленого туризму. На території громади розташовані природні

заповідники та пам'ятки природи, які є об'єктами охорони і мають велике значення для екологічної освіти та туризму. Вони слугують не лише місцями відпочинку, але й навчальними майданчиками для дослідження природних процесів і охорони природи. Краснопільська громада може похвалитися кількома значущими природними заповідниками та пам'ятками природи, які відіграють важливу роль у збереженні біорізноманіття та розвитку зеленого екотуризму. Ці території є важливими для наукових досліджень, екологічної освіти та активного відпочинку на природі.

Заповідник охоплює значні площі лісів, луків та водно-болотних угідь. Він створений для охорони рідкісних та зникаючих видів рослин і тварин, а також збереження унікальних природних ландшафтів. Заповідник є місцем проживання багатьох видів флори та фауни, включаючи червонокнижні види.

У заповіднику можна зустріти різноманітні види рослин, такі як лілії, орхідеї, різні види папоротей. Серед тварин тут мешкають рідкісні види птахів, зокрема орел-могильник, а також ссавці, як-от видра європейська, борсук та інші.

Для відвідувачів заповідника створені спеціальні екологічні стежки, які дозволяють ознайомитися з біорізноманіттям регіону без шкоди для природи. Стежки обладнані інформаційними стендами, що допомагають зрозуміти особливості місцевої екосистеми.

Ландшафтний парк "Слобожанщина"

Цей парк охоплює території, багаті на ландшафтне різноманіття, включаючи лісові масиви, річкові долини та мальовничі пагорби. "Слобожанщина" є важливим елементом природоохоронної мережі регіону і приваблює численних туристів.

Природні ландшафти: Парк характеризується зміною ландшафтів від лісових масивів до водно-болотних угідь та степових ділянок, що створює багатство біорізноманіття.

Рекреаційні можливості: Туристи можуть насолоджуватися пішохідними та велосипедними маршрутами, організованими екскурсіями та спостереженням за дикою природою.

Ботанічна пам'ятка "Дуби-велетні"

Це охоронювана територія, де зростають стародавні дуби, які є живими свідками історії цього краю. Ці дерева мають не лише природну, але й історико-культурну цінність.

Екологічне значення: Дуби-велетні є важливими елементами місцевої екосистеми, вони забезпечують середовище проживання для багатьох видів комах, птахів та дрібних ссавців.

Туристичні маршрути: Відвідувачі можуть долучитися до спеціальних екскурсій, під час яких їм розповідають про біологічні особливості та історію цих унікальних дерев.

Геологічна пам'ятка "Гора Крейдяна"

Ця пам'ятка представляє собою крейдяний пагорб, який є унікальним геологічним утворенням та має важливе наукове значення.

Геологічні дослідження: Гора Крейдяна є об'єктом наукових досліджень, оскільки тут можна знайти скам'янілості древніх морських організмів, що свідчать про історичні зміни на Землі.

Екологічний туризм: Місце приваблює туристів своїми незвичайними ландшафтами та можливістю дізнатися більше про геологічну історію регіону.

Водно-болотні угіддя "Пселські луки"

Ці угіддя розташовані вздовж річки Псел і є важливими для збереження водно-болотних екосистем.

Біорізноманіття: Пселські луки є домівкою для багатьох видів водоплавних птахів, риб та амфібій. Вони відіграють важливу роль у підтриманні екологічної рівноваги в регіоні.

Екологічні тури: Туристи можуть брати участь в екологічних турах, під час яких вони зможуть побачити різноманіття водно-болотних угідь та дізнатися про їхню екологічну значимість.

Природні заповідники та пам'ятки природи Краснопільської громади є ключовими компонентами її туристичної привабливості. Вони не тільки забезпечують збереження унікальних екосистем та біорізноманіття, але й

створюють можливості для розвитку різноманітних форм зеленого туризму. Відвідувачі можуть насолоджуватися природною красою, займатися активним відпочинком та підвищувати свою екологічну обізнаність, що є важливими аспектами сталого розвитку туризму в регіоні.

Природні та географічні особливості Краснопільської громади створюють широкі можливості для розвитку різноманітних форм зеленого екотуризму. Туристи можуть насолоджуватися мальовничими краєвидами, чистими річками та озерами, лісовими прогулянками та спостереженням за дикою природою. Такі активності сприяють не лише фізичному відпочинку, але й екологічній свідомості, що є важливим аспектом сталого розвитку туризму в регіоні.

Таким чином, географічні та природні особливості Краснопільської громади створюють міцну основу для розвитку зеленого екотуризму, що сприятиме збереженню природного середовища, підвищенню рівня екологічної свідомості населення та забезпеченню економічного розвитку регіону.

2.2. Аналіз існуючих екотуристичних маршрутів та об'єктів природно-заповідного фонду

Краснопільська громада має розвинену мережу екотуристичних маршрутів, що дозволяють туристам ознайомитися з природними та культурними багатствами регіону. Основними видами маршрутів є пішохідні, велосипедні, водні та комбіновані екскурсії, які враховують різноманітні інтереси та рівень підготовки туристів.

Пішохідні маршрути:

Маршрут "Лісові стежки"

Опис	Довжина	Тривалість	Цікаві місця
Цей маршрут пролягає через густі лісові масиви Краснопільської громади, дозволяючи туристам насолодитися природною красою та тишею лісу. Маршрут передбачає зупинки в мальовничих місцях для відпочинку та фотографій.	10 км	3-4 години	Стародавні дуби, місця проживання диких тварин, лісові галявини з квітковими лугами.

Маршрут "Берегами Псла"

Опис	Довжина	Тривалість	Цікаві місця
Прогулянка вздовж річки Псел, що дозволяє туристам побачити водно-болотні угіддя та багату фауну цієї екосистеми. Маршрут підходить для сімейних прогулянок і спостережень за птахами.	7 км	2-3 години	Водоплавні птахи, мальовничі вигини річки, риболовні точки.

Велосипедні маршрути:

Маршрут "Слобожанські простори"

Опис	Довжина	Тривалість	Цікаві місця
Велосипедний маршрут, що проходить через поля, луки та лісові масиви, демонструючи різноманітність ландшафтів Краснопільської громади. Маршрут підходить для активних туристів, які люблять природу і спорт.	25 км	4-5 годин	Лісові озера, панорамні види на поля та луки, місцеві ферми.

Маршрут "Еко-тур по заповідниках"

Опис	Довжина	Тривалість	Цікаві місця
Цей маршрут включає відвідування кількох природних заповідників і пам'яток природи Краснопільської громади. Туристи мають можливість детально ознайомитися з екосистемами регіону.	30 км	6-7 годин	Природні заповідники, ботанічні пам'ятки, крейдяні пагорби.

Водні маршрути:

Маршрут "Сплав по Пслу"

Опис	Довжина	Тривалість	Цікаві місця
Водний маршрут, який передбачає сплав на каяках або човнах по річці Псел. Цей маршрут дозволяє туристам насолодитися водними пейзажами та побачити унікальні водні екосистеми.	15 км	4-5 годин	Водно-болотні угіддя, риболовні місця, місця для кемпінгу на березі річки..

Маршрут "Слав по Пслу"

Опис	Довжина	Тривалість	Цікаві місця
Цей маршрут включає відвідування озер та ставків Краснопільської громади. Туристи можуть займатися риболовлю, спостерігати за водоплавними птахами та відпочивати на природі.	12 км	3-4 години	Озера, місця для пікніків, пляжі.

Об'єкти природно-заповідного фонду:

Природні заповідники:

Краснопільський природний заповідник

Опис: Заповідник охоплює значні площі лісів та водно-болотних угідь, з багатим біорізноманіттям. Відвідувачам пропонуються екскурсії з гідами, навчальні програми та екологічні стежки.

Основні види: Орел-могильник, видра європейська, рідкісні види орхідей.

Ландшафтний парк "Слобожанщина"

Опис: Парк включає різноманітні ландшафти від лісів до степів. Відвідувачі можуть взяти участь у піших та велосипедних турах, а також навчальних програмах з природознавства.

Основні види: Лісові масиви, водно-болотні угіддя, степові ділянки.

Пам'ятки природи:

Ботанічна пам'ятка "Дуби-велетні"

Опис: Охоронювана територія зі стародавніми дубами, які мають як природну, так і культурно-історичну цінність. Маршрути включають екскурсії з розповідями про екологічне значення дерев.

Особливості: Середовище проживання для багатьох видів комах, птахів та дрібних ссавців.

Геологічна пам'ятка "Гора Крейдяна"

Опис: Унікальний крейдяний пагорб, який є важливим геологічним об'єктом. Відвідувачі можуть дізнатися про історичні зміни на Землі через скам'янілості, знайдені на цьому місці.

Особливості: Скам'янілості древніх морських організмів, наукові дослідження.

Водно-болотні угіддя "Пселські луки"

Опис: Важливі водно-болотні екосистеми вздовж річки Псел. Відвідувачі можуть брати участь у екологічних турах і спостереженнях за птахами.

Особливості: Місця проживання для водоплавних птахів, риб та амфібій.

Аналіз існуючих екотуристичних маршрутів та об'єктів природно-заповідного фонду Краснопільської громади показує, що регіон має великий потенціал для розвитку зеленого екотуризму. Різноманітні маршрути і природоохоронні території пропонують відвідувачам унікальні можливості для активного відпочинку, ознайомлення з природою та підвищення екологічної обізнаності. Важливим аспектом є також забезпечення збереження природних ресурсів та сталий розвиток туристичної інфраструктури.

2.3. Вивчення ресурсного потенціалу для розвитку зеленого туризму

Краснопільська громада володіє значним ресурсним потенціалом для розвитку зеленого туризму, який включає різноманітні природні, культурні та рекреаційні ресурси.

Природні ресурси:

Лісові ресурси

Площа лісів: Великі площі лісових масивів у Краснопільській громаді створюють сприятливі умови для розвитку різних видів екотуризму, включаючи пішохідні та велосипедні маршрути.

Біорізноманіття: Ліси багаті на різні види рослин і тварин, що робить їх привабливими для любителів природи та дослідників.

Рекреаційні можливості: Лісові масиви можуть бути використані для організації кемпінгів, екскурсій, освітніх програм та активного відпочинку.

Водні ресурси

Річки та озера: Основні водні артерії регіону, такі як річка Псел, створюють умови для водного туризму, риболовлі та відпочинку на природі.

Водно-болотні угіддя: Ці території мають високу екологічну цінність і можуть бути використані для спостереження за птахами та іншими видами диких тварин.

Ресурси природно-заповідного фонду

Природні заповідники та пам'ятки природи: Існуючі заповідники та природні пам'ятки є важливими об'єктами для екологічного туризму. Вони забезпечують можливість вивчення та збереження унікальних екосистем.

Культурні та історичні ресурси:

Історико-культурні пам'ятки

Археологічні знахідки: На території громади знаходяться численні археологічні об'єкти, які можуть бути включені в туристичні маршрути.

Історичні місця: Стародавні церкви, музеї та інші культурні об'єкти можуть зацікавити туристів, які бажають ознайомитися з історією та культурою регіону.

Місцеві традиції та ремесла

Етнографічні музеї та виставки: Відвідувачі можуть ознайомитися з традиційними ремеслами, побутом та культурою місцевих жителів.

Фестивалі та свята: Регулярні культурні заходи та фестивалі можуть залучати туристів і сприяти розвитку місцевої економіки.

Рекреаційні ресурси:

Туристична інфраструктура

Готелі та кемпінги: Наявність сучасних готелів, кемпінгів та інших об'єктів розміщення є важливим чинником для розвитку туризму.

Ресторани та кафе: Заклади харчування, що пропонують місцеві страви, можуть бути привабливими для туристів і сприяти популяризації місцевої кулінарної культури.

Спортивні та розважальні об'єкти

Спортивні комплекси: Наявність спортивних споруд для активного відпочинку, таких як спортивні майданчики, велосипедні та бігові доріжки.

Розважальні парки та атракціони: Місця для відпочинку сімей з дітьми

та молоді.

Аналіз потенційних ризиків та можливостей:

Переваги. Екологічна привабливість: Чисте повітря, незаймана природа та багатство флори і фауни є сильними сторонами регіону.

Розмаїття ресурсів: Велика кількість природних, культурних та рекреаційних ресурсів створює сприятливі умови для розвитку різних видів туризму.

Недоліки. Недостатня інфраструктура: У деяких районах може бракувати сучасної туристичної інфраструктури, що обмежує можливості прийому великої кількості туристів.

Екологічні ризики: Неконтрольоване зростання туристичного потоку може призвести до деградації природних ресурсів та екосистем.

Можливості. Розвиток сталого туризму: Впровадження принципів сталого розвитку може забезпечити збереження природних ресурсів та покращити якість життя місцевого населення.

Підвищення екологічної свідомості: Туризм може стати важливим засобом підвищення обізнаності про екологічні проблеми та необхідність збереження природи.

Загрози. Кліматичні зміни: Зміни клімату можуть вплинути на екосистеми та туристичні ресурси регіону.

Соціально-економічні проблеми: Економічні кризи та соціальні проблеми можуть негативно вплинути на розвиток туризму.

Вивчення ресурсного потенціалу Краснопільської громади показує, що регіон має всі необхідні передумови для розвитку зеленого туризму. Природні, культурні та рекреаційні ресурси, у поєднанні з правильною стратегією розвитку та впровадженням принципів сталого туризму, можуть сприяти перетворенню Краснопільської громади на привабливий туристичний напрямок. Важливо враховувати екологічні ризики та забезпечувати збереження природних ресурсів для майбутніх поколінь.

РОЗДІЛ 3. ВПЛИВ ЗЕЛЕНОГО ЕКОТУРИЗМУ НА СТІЙКІСТЬ ПРИРОДНИХ ЕКОСИСТЕМ КРАСНОПІЛЬСЬКОЇ ГРОМАДИ

3.1. Аналіз впливу туристичної діяльності на екосистеми

Екотуризм, будучи важливою складовою стратегії сталого розвитку, має як позитивний, так і негативний вплив на природні екосистеми. Аналіз впливу туристичної діяльності на екосистеми Краснопільської громади є ключовим для забезпечення стійкості та збереження біорізноманіття регіону.

Позитивні впливи:

Підвищення екологічної обізнаності

Екотуризм сприяє підвищенню екологічної обізнаності як серед місцевих жителів, так і серед відвідувачів. Проведення освітніх екскурсій, семінарів та лекцій на тему охорони природи та стійкого розвитку допомагає сформувати екологічну культуру та підвищити відповідальність туристів щодо природних ресурсів.

Освітні програми: Екотуристичні маршрути часто включають освітні елементи, що підвищують обізнаність туристів про важливість збереження природи.

Залучення місцевого населення: Місцеві жителі беруть участь у проведенні екскурсій та освітніх заходів, що сприяє підвищенню їхньої екологічної грамотності.

Економічні вигоди

Розвиток екотуризму може стати важливим фактором економічного розвитку регіону. Туризм створює робочі місця, стимулює розвиток місцевого бізнесу та інфраструктури, що, в свою чергу, сприяє підвищенню якості життя населення.

Розвиток місцевої економіки: Доходи від туризму можуть бути спрямовані на фінансування заходів зі збереження природи та розвиток інфраструктури.

Створення робочих місць: Туризм створює нові робочі місця в регіоні,

зменшуючи соціальне напруження та сприяючи стабільному розвитку громади.

Негативні впливи:

Деградація середовища

Інтенсивний туризм може призводити до деградації природних ландшафтів, забруднення водних ресурсів та зниження якості довкілля. Неконтрольоване відвідування природних об'єктів може спричиняти серйозні екологічні проблеми.

Порушення природних ландшафтів: Інтенсивне відвідування природних об'єктів може призводити до пошкодження рослинності, ерозії ґрунтів та деградації ландшафтів.

Забруднення: Збільшення кількості туристів може викликати накопичення сміття, забруднення водних ресурсів та підвищення рівня шуму.

Вплив на флору та фауну

Туристична діяльність може негативно впливати на місцеву флору та фауну, зокрема через порушення місць проживання тварин, зниження популяцій та поширення інвазійних видів.

Зниження популяцій дикої природи: Туристи можуть порушувати спокій тварин, що веде до змін у їх поведінці та зменшення популяцій.

Інвазійні види: Туристи можуть несвідомо сприяти поширенню інвазійних видів, що негативно впливають на місцеву флору та фауну.

Оцінка конкретних впливів:

Лісові екосистеми

Лісові масиви Краснопільської громади є важливими осередками біорізноманіття, тому їх збереження є ключовим завданням. Водночас, інтенсивне використання цих територій для туризму може мати серйозні екологічні наслідки.

Вплив на рослинність: Топтання і збирання рослин може призводити до зменшення біорізноманіття та втрати цінних видів.

Порушення середовища проживання тварин: Часті відвідування туристами можуть турбувати диких тварин, змушуючи їх залишати свої

природні місця проживання.

Водні екосистеми

Річки та озера громади є важливими екологічними ресурсами, які також привертають увагу туристів. Однак неконтрольоване використання водних ресурсів може призвести до їх деградації.

Забруднення вод: Підвищений туристичний потік може спричинити забруднення водних ресурсів хімічними речовинами, залишками їжі та сміттям.

Рибальство та інші форми експлуатації: Незаконне або неконтрольоване рибальство може призвести до зниження чисельності риб та інших водних організмів.

Водно-болотні угіддя

Ці території є особливо вразливими до антропогенного впливу, оскільки мають високу екологічну цінність і виконують важливі екосистемні функції.

Порушення екосистем: Відвідування туристами водно-болотних угідь може призвести до пошкодження ніжних екосистем, зокрема знищення місць гніздування птахів.

Втручання в міграційні маршрути птахів: Туристи можуть порушувати міграційні маршрути та місця відпочинку перелітних птахів.

Заходи щодо мінімізації негативних впливів:

Для забезпечення стійкості природних екосистем необхідно впроваджувати заходи, спрямовані на мінімізацію негативних впливів туризму. Це можуть бути як регуляторні, так і освітні та інфраструктурні рішення.

Стале управління туризмом

Введення обмежень на кількість відвідувачів у найбільш вразливих зонах може зменшити негативний вплив на екосистеми. Розробка та маркування спеціальних туристичних маршрутів допоможе зменшити вплив на природні середовища.

Освітні та інформаційні кампанії

Проведення інформаційних кампаній для туристів про важливість збереження природи та правила поведінки в екосистемах. Співпраця з місцевими

жителями для підтримки екологічних ініціатив та підвищення рівня екологічної обізнаності.

Інфраструктурні рішення

Встановлення екологічних туалетів та смітників на туристичних маршрутах для зменшення забруднення. Здійснення заходів з відновлення деградованих територій та збереження біорізноманіття.

Аналіз впливу туристичної діяльності на екосистеми Краснопільської громади показує, що, хоча екотуризм має значний потенціал для економічного розвитку та підвищення екологічної обізнаності, він також несе ризики для природних ресурсів. Важливо впроваджувати стратегії сталого управління туризмом та заходи з мінімізації негативних впливів на екосистеми для забезпечення їх стійкості та збереження біорізноманіття.

3.2. Оцінка екологічного стану території та змін, що відбудуться під впливом туристичного потоку

Екологічний стан території є ключовим показником здоров'я природних екосистем. У контексті розвитку зеленого екотуризму в Краснопільській громаді, важливо проводити регулярну оцінку екологічного стану та прогнозувати можливі зміни, що можуть відбутися під впливом туристичного потоку. Це дозволить своєчасно вживати заходів для мінімізації негативних впливів та підтримки стійкості екосистем.

Одним із методів оцінки екологічного стану є *екологічний моніторинг*, який передбачає систематичне спостереження та вимірювання показників стану навколишнього середовища. Це дозволяє виявляти зміни, оцінювати їхні причини та наслідки. Метод включає в себе *моніторинг якості води*. Включає вимірювання параметрів, таких як рівень забруднення, вміст кисню, наявність важких металів та інших шкідливих речовин у водних об'єктах. *Моніторинг стану ґрунтів*, оцінює рівень забруднення ґрунтів, ерозійні процеси, зміни у складі та структурі ґрунту. *Моніторинг біорізноманіття*, включає облік видового складу флори та фауни, стан популяцій рідкісних та зникаючих видів.

Оцінка екологічного стану також включає **соціально-екологічні дослідження**, які вивчають взаємодію між людською діяльністю та природним середовищем. Наприклад, *опитування місцевого населення та туристів* що включає збір даних про ставлення до природних ресурсів, екологічну обізнаність, готовність до дотримання екологічних норм. *Аналіз туристичних потоків*, оцінює кількість відвідувачів, частоту їхніх візитів, сезонні коливання туристичних потоків.

Краснопільська громада має унікальні природні ресурси, що потребують збереження та сталого використання. Для **оцінки поточного екологічного стану** важливо врахувати різні аспекти впливу антропогенної діяльності, зокрема туризму, на природні екосистеми.

Стан водних ресурсів

Важливо оцінити якість води в місцевих річках та озерах, рівень їхнього забруднення, вплив туристичної діяльності на водні ресурси. Регулярні аналізи води допоможуть виявити основні джерела забруднення та розробити заходи щодо їхньої мінімізації. Водно-болотні території є важливими для підтримки біорізноманіття та виконують критичні екосистемні функції, такі як регулювання водного режиму та очищення води. Відвідування туристами може призвести до негативних змін, тому важливо проводити моніторинг їхнього стану.

Стан лісових ресурсів

Аналіз стану лісових масивів включає оцінку рівня вирубки, стану рослинного покриву, наявності ерозійних процесів та змін у видовому складі флори і фауни. Туристична діяльність, особливо у вигляді організованих піших турів та кемпінгу, може мати значний вплив на лісові екосистеми. Важливо оцінити ефективність охоронних заходів у лісових зонах, де зосереджені рідкісні та зникаючі види рослин і тварин.

Стан ґрунтів

Інтенсивне використання земель для туристичних маршрутів може спричиняти ерозійні процеси. Важливо оцінювати стан ґрунтів на туристичних стежках та місцях відпочинку. Аналіз вмісту шкідливих речовин у ґрунтах, таких

як пестициди, важкі метали, які можуть потрапляти у ґрунт з відходами туристичної діяльності.

Біорізноманіття

Туристична діяльність може впливати на популяції рідкісних та зникаючих видів рослин і тварин. Важливо моніторити чисельність таких видів та їхні місця проживання. Аналіз змін у видовому складі флори та фауни під впливом туристичної діяльності. Це включає вивчення появи інвазійних видів та їхнього впливу на місцеві екосистеми.

Розвиток екотуризму в Краснопільській громаді може призвести до як позитивних, так і негативних змін в екологічному стані території. ***Прогнозування*** цих змін є важливим елементом планування сталого розвитку регіону.

Позитивні зміни

Збільшення кількості освітніх програм та екологічних екскурсій може сприяти підвищенню екологічної обізнаності серед місцевих жителів та туристів. Доходи від туризму можуть бути спрямовані на фінансування заходів з охорони природи, відновлення деградованих територій та підтримку біорізноманіття.

Негативні зміни

Інтенсивний туристичний потік може призвести до деградації природних ландшафтів, забруднення водних та ґрунтових ресурсів, зниження чисельності рідкісних видів рослин і тварин. Збільшення кількості туристів може спричинити накопичення сміття, забруднення водних ресурсів та підвищення рівня шуму, що негативно впливатиме на природні екосистеми.

Розглянемо декілька конкретних прикладів успішного впровадження заходів з мінімізації негативних впливів туризму на екосистеми з інших регіонів та країн, що можуть бути застосовані в Краснопільській громаді.

Приклад 1: Національний парк «Синевир», Україна

У Національному парку «Синевир» були впроваджені кілька успішних заходів для збереження природних екосистем під впливом туристичної діяльності:

Встановлення еко-стежок: Спеціальні маршрути, які спрямовують потоки туристів, запобігаючи ерозії ґрунтів та пошкодженню рослинності.

Освітні програми: Регулярні освітні екскурсії для підвищення обізнаності відвідувачів про важливість збереження природних ресурсів.

Приклад 2: *Національний парк «Йеллоустоун», США*

У парку «Йеллоустоун» були застосовані передові технології та методи для моніторингу та збереження екосистем:

Використання дронів для моніторингу: Дрони допомагають моніторити стан лісів, водойм та тварин, дозволяючи швидко реагувати на зміни.

Строгі правила поведінки для туристів: Введення суворих правил щодо взаємодії з дикою природою, включаючи обмеження на годування тварин та встановлення безпечних дистанцій.

Аналіз впливу туристичної діяльності на екологічний стан Краснопільської громади показує, що розвиток зеленого екотуризму може мати як позитивні, так і негативні наслідки для природних екосистем. Для забезпечення стійкості природних ресурсів важливо впроваджувати комплексні заходи з моніторингу, регулювання та мінімізації негативних впливів. Це включає регулярний екологічний моніторинг, розробку екологічних маршрутів, проведення освітніх кампаній та впровадження інфраструктурних рішень, що мінімізують вплив на довкілля.

Розвиток зеленого екотуризму у Краснопільській громаді має базуватися на принципах сталого розвитку, що забезпечить збереження природних ресурсів для майбутніх поколінь, підвищення якості життя місцевого населення та створення нових можливостей для економічного зростання.

3.3. Пропозиції щодо збереження та відновлення екологічної рівноваги

Для забезпечення стійкості природних екосистем Краснопільської громади в умовах розвитку зеленого екотуризму необхідно впровадити ряд стратегічних заходів, спрямованих на збереження та відновлення екологічної

рівноваги. Ці пропозиції повинні враховувати екологічні, економічні та соціальні аспекти, щоб забезпечити комплексний підхід до вирішення проблеми.

Розробка екологічних маршрутів та зон відвідування

Однією з головних пропозицій є створення добре продуманих екологічних маршрутів та зон відвідування, що мінімізують вплив на природні екосистеми.

Потрібно визначити зони з високим екологічним потенціалом. Провести дослідження для визначення найбільш вразливих територій та зон з високою екологічною цінністю. Ці зони повинні мати обмежений доступ або спеціальні правила відвідування.

Розробити маршрути з мінімальним впливом. Створення туристичних маршрутів, що проходять через менш вразливі території, з використанням існуючих доріг та стежок для зменшення втручання в природні екосистеми.

Також, потрібні *інфраструктурні покращення*. Тобто, встановлення еко-стежок, оглядових майданчиків, місць для відпочинку та інформаційних стендів з екологічною інформацією. Використання екологічно безпечних матеріалів для будівництва інфраструктури.

Впровадження програм екологічної освіти та просвіти

Підвищення рівня екологічної обізнаності серед туристів та місцевого населення є ключовим фактором у збереженні природних ресурсів.

Впровадити екологічні екскурсії та тури. Організація спеціальних екскурсій та турів з екологічною тематикою, що навчають туристів про важливість збереження природи, правила поведінки в природних зонах та особливості місцевої флори і фауни.

Впровадити навчальні програми для місцевих жителів. Проведення семінарів та тренінгів для місцевих жителів про сталі практики використання природних ресурсів, можливості участі у природоохоронних заходах та екологічно відповідальне ведення господарської діяльності.

Провести інформаційні кампанії. Розробка та поширення інформаційних матеріалів (брошур, постерів, відеороликів) про екологічні аспекти зеленого

туризму та правила поведінки на природі.

Підтримка та розвиток екологічних ініціатив

Залучення громадських організацій, бізнесу та місцевих громад до природоохоронних проектів є важливим аспектом сталого розвитку регіону.

Гранти та фінансування. Забезпечення доступу до грантів та інших джерел фінансування для реалізації екологічних проектів, таких як відновлення деградованих територій, створення нових природоохоронних зон та розвиток екотуристичної інфраструктури.

Співпраця з бізнесом. Залучення приватного сектору до підтримки екологічних ініціатив через корпоративну соціальну відповідальність (КСВ), інвестування в екотуризм та розвиток екологічно відповідального бізнесу.

Громадські ініціативи. Підтримка місцевих громадських організацій та ініціатив, спрямованих на збереження природи, проведення волонтерських акцій з прибирання територій, висадки дерев та інших природоохоронних заходів.

Використання технологій для моніторингу та управління екосистемами

Сучасні технології можуть значно покращити ефективність управління природними ресурсами та моніторингу екологічного стану.

ГІС-технології та дистанційне зондування. Використання геоінформаційних систем (ГІС) та даних дистанційного зондування для моніторингу змін у ландшафтах, аналізу екологічних процесів та планування заходів з охорони природи.

Сенсорні мережі та датчики. Встановлення сенсорних мереж та датчиків для постійного моніторингу стану води, ґрунтів та повітря. Це дозволить оперативно виявляти та реагувати на забруднення чи інші екологічні проблеми

Аналіз великих даних. Використання методів аналізу великих даних (Big Data) для прогнозування екологічних змін, оцінки впливу туризму та розробки стратегій збереження природних ресурсів.

Законодавче та нормативне забезпечення

Важливим аспектом збереження екологічної рівноваги є впровадження та

дотримання відповідних законодавчих та нормативних актів.

Розробка місцевих екологічних політик. Впровадження локальних політик та регуляцій, що враховують специфіку регіону та сприяють збереженню його природних ресурсів.

Посилення контролю та нагляду. Підвищення ефективності контролю за дотриманням екологічних норм та стандартів, посилення відповідальності за порушення природоохоронного законодавства.

Міжвідомча співпраця. Координація дій між різними відомствами та організаціями для ефективного впровадження природоохоронних заходів та управління природними ресурсами.

Партнерства та міжнародна співпраця

Міжнародний досвід та партнерства можуть надати додаткові ресурси та знання для збереження екологічної рівноваги.

Співпраця з міжнародними організаціями. Участь у міжнародних програмах та проектах, спрямованих на збереження природи та розвиток екотуризму. Це може включати обмін досвідом, спільні дослідження та фінансову підтримку.

Партнерства з іншими регіонами. Налагодження партнерських відносин з іншими регіонами, що мають успішний досвід у розвитку зеленого туризму та збереженні природи.

Міжнародні гранти та фінансування. Залучення міжнародних грантів та інших джерел фінансування для реалізації екологічних проектів у Краснопільській громаді.

Розробка та впровадження стратегій збереження та відновлення екологічної рівноваги є ключовим фактором успішного розвитку зеленого екотуризму в Краснопільській громаді. Комплексний підхід, що включає екологічний моніторинг, освітні програми, співпрацю з бізнесом та громадськими організаціями, використання сучасних технологій та ефективне законодавче забезпечення, дозволить зберегти унікальні природні ресурси регіону та забезпечити стійкий розвиток екотуризму.

ВИСНОВКИ

У ході дослідження було розглянуто теоретичні аспекти регіонального зеленого екотуризму, проаналізовано особливості та потенціал Краснопільської громади для розвитку цього виду туризму, а також оцінено вплив туристичної діяльності на стійкість природних екосистем регіону. Основні висновки дослідження можна узагальнити таким чином:

Теоретичні аспекти зеленого екотуризму. Визначено ключові поняття та терміни, пов'язані з екотуризмом, розглянуто сучасні тенденції розвитку цього напрямку туризму. Аналіз досвіду інших регіонів України та світу показав, що зелений екотуризм є важливим інструментом для збереження природних екосистем та сприяє сталому розвитку територій.

Особливості регіонального зеленого екотуризму в Краснопільській громаді. Регіон має значний потенціал для розвитку зеленого туризму завдяки своїм природним ресурсам, наявності природоохоронних територій та різноманітності ландшафтів. Проведений аналіз існуючих екотуристичних маршрутів та об'єктів природно-заповідного фонду показав, що Краснопільська громада має всі передумови для успішного розвитку зеленого екотуризму.

Вплив зеленого екотуризму на стійкість природних екосистем. Туристична діяльність має як позитивний, так і негативний вплив на екосистеми. З одного боку, екотуризм сприяє підвищенню обізнаності про необхідність збереження природи, з іншого боку, неконтрольований туристичний потік може призвести до деградації природних ландшафтів та порушення екологічної рівноваги. Для мінімізації негативних впливів необхідно впроваджувати комплексні природоохоронні заходи та стратегії сталого розвитку туризму.

На основі проведеного дослідження можна зробити висновок, що розвиток зеленого екотуризму у Краснопільській громаді є перспективним напрямком, який може забезпечити економічний розвиток регіону та сприяти збереженню його природних ресурсів. Водночас важливо враховувати екологічні ризики та впроваджувати заходи з мінімізації негативного впливу туристичної

діяльності на екосистеми. Успіх цього напрямку залежить від збалансованого підходу, що включає екологічну просвіту, залучення місцевих громад до природоохоронних ініціатив та використання сучасних технологій для моніторингу та управління природними ресурсами.

Для забезпечення стійкого розвитку зеленого екотуризму у Краснопільській громаді необхідно:

Проведення додаткових досліджень. Рекомендовано проводити подальші дослідження з оцінки екологічного стану регіону, моніторингу впливу туристичної діяльності на природні екосистеми та розробки нових екотуристичних маршрутів.

Розробка та впровадження екологічних програм. Необхідно розробити та впровадити комплексні програми з екологічної освіти та просвіти для місцевих жителів та туристів. Це сприятиме підвищенню обізнаності про важливість збереження природних ресурсів та відповідального ставлення до довкілля.

Інфраструктурні покращення. Розвиток екотуристичної інфраструктури, включаючи створення еко-стежок, інформаційних центрів та місць для відпочинку, що мінімізують вплив на природні ландшафти.

Залучення інвестицій та фінансування. Залучення інвестицій, грантів та інших джерел фінансування для реалізації природоохоронних проектів та розвитку екотуристичної інфраструктури.

Міжнародна співпраця. Встановлення партнерських відносин з іншими регіонами та міжнародними організаціями для обміну досвідом та залучення додаткових ресурсів для розвитку зеленого екотуризму.

Таким чином, розвиток зеленого екотуризму у Краснопільській громаді є важливим напрямком для забезпечення сталого розвитку регіону, що потребує комплексного підходу та співпраці між різними зацікавленими сторонами. Впровадження рекомендованих заходів сприятиме збереженню природних ресурсів, підвищенню якості життя місцевих жителів та розвитку туристичної привабливості регіону.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Барна, М. М. Екотуризм як чинник стійкого розвитку природно-заповідного фонду України. // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Географія. - 2019. - № 1. - С. 52-57.
2. Головченко, В. І., та Яковенко, О. В. Екотуризм: теорія і практика. - Київ: Центр учбової літератури, 2016. - 240 с.
3. Грибінюк, Т. М. Екотуризм в Україні: стан та перспективи. // Географія та туризм. - 2017. - № 2. - С. 34-41.
4. Зайцев, О. В. Екологічний туризм: навчальний посібник. - Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2017. - 250 с.
5. Кармазіна, О. О. Екологічний туризм у природоохоронних територіях. // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Географія. - 2020. - № 2. - С. 35-40.
6. Клименко, М. О., та Ковальчук, Т. В. Розвиток екотуризму в Україні: сучасний стан та перспективи. // Економіка і управління. - 2018. - № 4. - С. 102-109.
7. Колодій, Н. В. Екотуризм як інструмент збереження природної спадщини. // Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. - 2019. - № 1. - С. 89-95.
8. Левченко, В. О. Методичні підходи до оцінки впливу екотуризму на екосистеми. // Екологічна безпека та природокористування. - 2018. - № 4. - С. 123-129.
9. Лисенко, О. В. Роль екотуризму у збереженні біорізноманіття. // Біологічні системи: наукові дослідження та інновації. - 2017. - № 3. - С. 45-51.
10. Мельник, І. І. Зелені маршрути як інструмент розвитку екотуризму. // Туристичний бізнес: світові тенденції та національні пріоритети. - Київ: НАУ, 2019. - С. 141-147.
11. Мірошніченко, О. В. Сучасні підходи до управління екотуризмом. //

- Актуальні проблеми економіки. - 2018. - № 11. - С. 156-161.
12. Павлова, Т. В., та Смирнов, В. О. Екотуризм як механізм збереження природного середовища: міжнародний досвід. // Проблеми екології та охорони природи техногенного регіону. - 2018. - № 1. - С. 85-92.
 13. Попович, О. П. Сучасні тенденції розвитку зеленого туризму в Україні. // Вісник соціально-економічних досліджень. - 2020. - № 3. - С. 78-85.
 14. Сидоренко, В. Г. Географічні особливості розвитку екотуризму в Україні. // Географія та туризм. - 2017. - № 1. - С. 89-95.
 15. Шевченко, Л. В. Природні рекреаційні ресурси та їх роль у розвитку екотуризму. // Рекреаційні ресурси України. - Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2018. - С. 205-214.
 16. Широкова, Н. В. Екотуризм: навчальний посібник. - Дніпро: ДНУ, 2017. - 220 с.
 17. Ярмоленко, В. В. Управління екотуристичними ресурсами: монографія. - Одеса: ОНУ ім. І.І. Мечникова, 2019. - 275 с.
 18. Краснопільська селищна рада. Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://krasnopilska-gromada.gov.ua>
 19. Департамент екології та природних ресурсів Сумської обласної державної адміністрації. Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.pek.sm.gov.ua/index.php/uk/>
 20. Державна служба статистики України. Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrstat.gov.ua>
 21. Яцун, І. О. Екотуризм та його значення для сталого розвитку регіону. // Регіональна економіка. - 2018. - № 2. - С. 118-124.
 22. Орлова, О. В. Соціальні аспекти розвитку екотуризму в Україні. // Соціальні та економічні дослідження в перехідний період. - 2019. - № 3. - С. 94-101.
 23. Білик, В. О. Розвиток екотуризму в умовах глобалізації. // Науковий вісник Чернівецького національного університету. Економіка. - 2020. - № 6. - С. 56-62.

24. Костюк, М. В. Інноваційні підходи до розвитку екотуризму в Україні. // Інноваційна економіка. - 2017. - № 4. - С. 123-130.
25. Коваленко, О. І. Екотуризм як елемент екологічної політики держави. // Державне управління: теорія та практика. - 2018. - № 1. - С. 112-119.
26. Маринич, О. М. Природно-заповідні об'єкти Сумської області: стан та перспективи розвитку. // Проблеми екології. - 2019. - № 5. - С. 73-80.
27. Нестеренко, Л. В. Роль громад у розвитку екотуризму на локальному рівні. // Соціально-економічний розвиток регіонів. - 2020. - № 3. - С. 93-100.
28. Осадчук, В. В. Екологічний стан лісових екосистем Сумської області під впливом рекреаційного навантаження. // Екологічна безпека та збалансоване природокористування. - 2018. - № 2. - С. 57-63.
29. Петренко, М. В. Використання геоінформаційних систем для планування екотуристичних маршрутів. // Геоінформатика. - 2019. - № 4. - С. 123-128.
30. Поліщук, І. П. Роль екологічної освіти у формуванні культури екотуризму. // Педагогіка та психологія. - 2017. - № 7. - С. 66-71.
31. Пучков, А. В. Екотуризм як частина стратегії сталого розвитку регіонів. // Регіональні аспекти розвитку продуктивних сил України. - 2018. - № 6. - С. 43-49.
32. Ребрик, В. М. Природні ресурси та туристичний потенціал Сумщини. // Географія та туризм. - 2019. - № 5. - С. 29-36.
33. Савчук, Н. М. Екологічний менеджмент в екотуризмі: теоретичні аспекти та практика. // Менеджмент і маркетинг у сучасній економіці. - 2020. - № 2. - С. 78-84.
34. Самсонова, Л. Ю. Вплив туристичної діяльності на біорізноманіття: проблеми та шляхи вирішення. // Біорізноманіття та екологія. - 2017. - № 4. - С. 52-59.
35. Соколова, А. І. Екологічні аспекти розвитку зеленого туризму в Україні. // Екологічний вісник. - 2018. - № 3. - С. 105-112.
36. Ткаченко, В. Ф. Екотуризм як складова сталого розвитку регіону. //

- Стратегії розвитку економіки. - 2019. - № 1. - С. 88-95.
37. Українська асоціація зеленого туризму. Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uaeta.net>
38. Федоренко, О. В. Вплив екотуризму на економічний розвиток регіону. // Економіка і управління. - 2017. - № 3. - С. 67-74.
39. Чайковська, О. М. Соціально-економічні аспекти розвитку зеленого туризму в Україні. // Соціально-економічні проблеми розвитку регіонів. - 2018. - № 2. - С. 42-49.